

STUDY AND PRACTISE

**učebnice anglické
gramatiky
pro samouky**

Alena Kuzmová

- přehledný výklad gramatiky
- široké spektrum vzorových vět
- 129 cvičení s klíčem
- nepravidelná slovesa
- frázová slovesa

ALENA KUZMOVÁ

Study and Practise

učebnice anglické gramatiky pro samouky

OBSAH

ÚVODEM

LESSON 1

Podstatná jména a členy / Nouns and Articles

LESSON 2

Přídavná jména / Adjectives

LESSON 3

Zájmena / Pronouns

LESSON 4

Číslovky / Numerals

LESSON 5

Slovesa / Verbs

LESSON 6

Příslovce / Adverbs

LESSON 7

Předložky / Prepositions

LESSON 8

Spojky / Conjunctions

LESSON 9

Větná skladba / Syntax

LESSON 10

**Vedlejší věty a podřadná souvětí /
Subordinate Clauses and Complex Sentences**

Nepravidelná slovesa / Irregular Verbs

Frázová slovesa / Phrasal Verbs

ÚVODEM

Study and Practise je přehledná učebnice anglické gramatiky s cvičeními a klíčem. Lze ji doporučit jako doplňující studijní materiál pro samouky, ale také žáky základních škol, studenty středních škol i jazykových škol, kteří si potřebují rychle ujasnit některé gramatické jevy a zároveň si je hned procvičit a zkontrolovat své studijní výsledky.

Každá lekce obsahuje výkladovou a praktickou část. Ve výkladové části je vždy vysvětlen určitý gramatický celek a jsou zde uvedeny vzorové věty pro jeho snazší pochopení. Praktická část pak obsahuje cvičení, která Vám umožní jednotlivé gramatické jevy procvičit. Za cvičeními následuje klíč, pomocí něhož si ihned ověříte, jak jste si novou gramatiku osvojili.

Výkladové části lekcí se zabývají jednotlivými větnými členy, anglickými časy a typy vedlejších vět a souvětí, přičemž jednotlivé kapitoly nabízejí vždy ucelené vysvětlení uvedených gramatických okruhů.

Cvičení v této učebnici jsou sestavena pro žáky, kteří již angličtinu nějaký čas studují a osvojili si už určitou slovní zásobu, nikoli pro naprosté začátečníky. Cílem učebnice je pomoci studentům, aby upřesnili svůj ústní i písemný projev a snadno a rychle našli odpovědi na některé gramatické nejasnosti, se kterými se setkají během studia.

Milí studenti, přála bych si, aby Vás tato gramatická příručka provázela po celou dobu Vašeho studia a stala se Vaším dobrým pomocníkem. Mnoho úspěchů při studiu angličtiny Vám přeje

Alena Kuzmová

Lesson 1

PODSTATNÁ JMÉNA A ČLENY / NOUNS AND ARTICLES

Rod mužský a ženský se v angličtině rozlišuje pouze u lidí a mají ho také zvířata mužského či ženského pohlaví. Středního rodu jsou věci, zvířata obecně a všechna neživotná podstatná jména.

Pád: Anglická podstatná jména nemají pádové koncovky; pády se určují předložkami či postavením podstatného jména ve větě.

Příklady:

1. pád	A/The man is sitting at my desk.
<i>Nějaký/ Ten muž sedí u mého stolu.</i>
2. pád	What's the name of the street?
<i>Jaký je název té ulice? Jak se jmenuje ta ulice?</i>
3. pád	I hope you'll explain the problem to us.
<i>Doufám, že nám ten problém vysvětlíte.</i>
4. pád	I like winter sports.
<i>Mám rád zimní sporty.</i>
5. pád	Be good, children.
<i>Bud'te hodné, děti.</i>
6. pád	I dream of a comfortable holiday.
<i>Sním o pohodlné dovolené.</i>
7. pád	Jack is going out with Margaret.
<i>Honza chodí s Markétou.</i>

Přivlastňovací pád u osob, výrazů času, organizací a zeměpisných názvů se tvoří **apostrofum + s**.

Jednotné číslo

my sister's boyfriend	<i>přítel mé sestry</i>
James'(s)[džeimziz] car	<i>Jakubovo auto</i>
Peter and Jack's flat	<i>byt Petra a Honzy (společný)</i>
last winter's holiday	<i>dovolená loňské zimy</i>
a week's stay	<i>týdenní pobyt</i>
Saturday's news	<i>sobotní zprávy (= určité soboty)</i>
our company's profits	<i>zisky naší společnosti</i>
at the doctor's	<i>u lékaře</i>

Italy's painters	<i>malíři Itálie</i>
Europe's policy	<i>politika Evropy</i>

Množné číslo

Pravidelná podstatná jména s koncovkou *-s* mají pouze apostrof:

the Browns' flat	<i>byt Brownových</i>
my parents' house	<i>dům mých rodičů</i>
five minutes' break (= a five-minute break)	<i>pětiminutová přestávka</i>
two weeks' holiday	<i>dvoutýdenní dovolená</i>

Nepravidelná podstatná jména nemající koncovku *-s* užívají apostrof + *s*:

children's toys	<i>dětské hračky</i>
men's hobbies	<i>mužské záliby</i>
these women's lives	<i>životy těch žen</i>

Neživotné přivlastnění vyjadřujeme předložkou *of*:

the name of the book	<i>název té knihy</i>
the roof of our house	<i>střecha našeho domu</i>

Číslo podstatných jmen

Jednotné číslo je u počítatelných i nepočítatelných podstatných jmen; **množné číslo** je u počítatelných podstatných jmen a u některých nepočítatelných podstatných jmen.

Počítatelná podstatná jména mohou mít před sebou určitou číslovku (one chair, three boys, two men), mohou mít člen neurčitý (v jednotném čísle – a girl) i určitý (v jednotném i množném čísle – the car, the cars) a tvoří množné číslo koncovkou *-s* nebo *-es* (pravidelná podstatná jména). Po sykavkách *s, z, š, č, dž* se tvoří množné číslo koncovkou *-es*, která se vyslovuje *-iz* (church – churches, box – boxes, glass – glasses, house – houses, piece – pieces). Končí-li podstatné jméno v jednotném čísle na *-y*, kterému předchází souhláska, toto *-y* se v množném čísle mění na *-ie* (baby – babies, country – countries); po samohlásce se však *-y* nemění (boy – boys, play – plays).

Některá počítatelná podstatná jména tvoří množné číslo nepravidelně. Mezi tato **nepravidelná podstatná jména** patří například:

man, men	<i>muž, muži</i>	shelf, shelves	<i>polička, poličky</i>
woman, women	<i>žena, ženy</i>	thief, thieves	<i>zloděj, zloději</i>
child, children	<i>dítě, děti</i>	scarf, scarves	<i>šála, šály</i>
foot, feet	<i>noha, nohy</i>	wolf, wolves	<i>vlk, vlci</i>
tooth, teeth	<i>zub, zuby</i>	goose, geese	<i>husa, husy</i>
loaf, loaves	<i>bochník, bochníky</i>	mouse, mice	<i>myš, myši</i>
leaf, leaves	<i>list (na stromě), listy</i>	ox, oxen	<i>vůl, voli</i>
life, lives	<i>život, životy</i>		
half, halves	<i>polovina, poloviny</i>		
knife, knives	<i>nůž, nože</i>		
wife, wives	<i>manželka, manželky</i>		

Některá nepravidelná podstatná jména mají stejný tvar v jednotném i množném čísle a sloveso má jednotné či množné číslo. Určující je, o jaký počet jde.

Příklady:

The fish is fresh.

Ta ryba je čerstvá.

The fish are in the fridge.

Ty ryby jsou v lednici.

The sheep is fat.

Ta ovce je tučná.

The sheep are fat.

Ty ovce jsou tučné.

Některá nepravidelná podstatná jména mají pouze množné číslo, sloveso je též v množném čísle. Například people *lidé*, trousers *kalhoty*, clothes *oblečení*, oats *oves*, scissors *nůžky*, vegetables *zelenina*, contents *obsah*, shorts *šortky*, police *policie*, poultry *drůbež*, goods *zboží*, cattle *hovězí dobytek*.

Příklady:

The vegetables are fresh. *Ta zelenina je čerstvá.*

Who are those people? *Kdo jsou ti lidé?*

The police are arriving. *Přijíždí policie.*

The poultry are in the fridge. *Drůbež je v lednici.*

Pomnožná podstatná jména mající 2 části počítáme pomocí **a pair of:**

a pair of trousers *jedny kalhoty*

two pairs of jeans *dvoje džíny*

Některá anglická podstatná jména se liší v pomnožnosti od češtiny; zatímco v angličtině nejsou pomnožná a jsou počítatelná, v češtině jsou pomnožná:

a door *jedny dveře*

two doors *dvoje dveře*

a dress *jedny šaty*

three dresses *troje šaty*

a watch *jedny hodinky*

two watches *dvoje hodinky*

a clock *jedny hodiny*

two clocks *dvoje hodiny*

Skupinová podstatná jména mají sloveso v jednotném či množném čísle podle toho, jde-li o skupinu jako celek, či jednotlivé členy. Patří sem např. family *rodina*, army *armáda*, enemy *nepřítel*, crew *posádka*, government *vláda*, group *skupina*, team *tým*, staff *personál*.

Příklady:

Our family is satisfied with your service.

Naše rodina je s vaší obsluhou spokojena (jako celek)

Our family always leave after seven o'clock.

Naše rodina vždy odchází po sedmé hodině. (jednotlivci)

Někdy má podstatné jméno tvar množného čísla, ale sloveso je v jednotném čísle. Patří sem např. news *zpráva (zprávy)*, measles *spalničky*, mumps *příušnice*, billiards *kulečnick*, gallows *šibenice*, customs *clo*.

Příklady:

The news wasn't very good. *Ta zpráva nebyla moc dobrá. Ty zprávy nebyly moc dobré.*
Mumps is a very dangerous disease. *Příušnice jsou velmi nebezpečná nemoc.*

Nepočitatelná podstatná jména nemohou mít před sebou určitou číslovku. Nemají nikdy neurčitý člen, ale mohou mít určitý člen. Obecně netvoří množné číslo a užívají se se slovesem v jednotném čísle. Dělí se na jména **látková, hromadná a abstraktní**.

a) **látková jména** se počítají podle jednotek objemu, váhy, druhů obalů či mají u sebe neurčitou číslovku:

milk <i>mléko</i>	a litre of milk <i>litr mléka</i>
water <i>voda</i>	a glass of water <i>sklenice vody</i>
wine <i>víno</i>	a bottle of wine <i>láhev vína</i>
cheese <i>sýr</i>	150 grams of cheese <i>150 g sýra</i>
sugar <i>cukr</i>	a little sugar <i>trocha cukru</i>
snow <i>sněh</i>	a lot of snow <i>hodně sněhu</i>

b) **hromadná jména** mají u sebe neurčitou číslovku nebo výraz **a piece of**:

money <i>peníze</i>	some money <i>nějaké peníze</i>
luggage <i>zavazadla</i>	a piece of luggage <i>jedno zavazadlo</i>
furniture <i>nábytek</i>	little furniture <i>málo nábytku</i>
hair <i>vlasý</i>	a little hair <i>trocha vlasů</i>
grass <i>tráva</i>	a lot of grass <i>hodně trávy</i>
fruit <i>ovoce</i>	a few pieces of fruit <i>několik kousků ovoce</i>
food <i>potraviny</i>	much food <i>hodně potravin</i>

c) **abstraktní jména** počítáme pomocí **a piece of** nebo mají u sebe neurčitou číslovku:

work <i>práce</i>	a lot of work <i>hodně práce</i>
music <i>hudba</i>	some music <i>trocha hudby</i>
information <i>informace</i>	two pieces of information <i>dvě informace</i>
knowledge <i>znalosti</i>	little knowledge <i>málo znalostí</i>
advice <i>rada</i>	a piece of advice <i>jedna rada</i>
experience <i>zkušenosti</i>	a lot of experience <i>hodně zkušeností</i>
evidence <i>důkazy</i>	enough evidence <i>dostatek důkazů</i>
progress <i>pokrok</i>	little progress <i>malý pokrok</i>
time <i>čas</i>	a lot of time <i>hodně času</i>

Nepočitatelná podstatná jména s koncovkou množného čísla se užívají v hovorové angličtině:

a) máme-li na mysli určité balení či množství, které je zřejmé z kontextu:

two teas = two cups of tea	<i>dva čaje = dva šálky čaje</i>
three beers = three bottles of beer	<i>tři piva = tři láhve piva</i>

b) chceme-li vyjádřit pestrost výběru:

fruits = <i>různé druhy ovoce</i>	fishes = <i>různé druhy ryb</i>
-----------------------------------	---------------------------------

Počitatelnost podstatných jmen se může lišit podle jejich smyslu ve větě:

a glass <i>sklenice</i>	glass <i>sklo</i>
a wood <i>les</i>	wood <i>dřevo</i>

a (news)paper <i>noviny</i>	paper <i>papír</i>
an iron <i>žehlička</i>	iron <i>železo</i>
chocolates <i>čokoládové bonbony</i>	chocolate <i>čokoláda</i>
works of art <i>umělecká díla</i>	work <i>práce</i>
a fruit <i>plod</i>	fruit <i>ovoce</i>
an industry <i>průmyslové odvětví</i>	industry <i>průmysl</i>

Členy podstatných jmen v angličtině nerozlišují rody. Dělí se na **neurčité** a **určité**.

	Jednotné číslo	Množné číslo
Člen neurčitý		
a je před vyslovenou souhláskou:	a car nějaké (jedno) auto	cars auta
an je před vyslovenou samohláskou:	an apple nějaké (jedno) jablko	apples jablka
Člen určitý		
the [ði] čteme před vyslovenou samohláskou	the [ðə] car to auto the [ði] apple to jablko	the cars ta auta the apples ta jablka

Neurčitý člen se užívá u počítatelných podstatných jmen v jednotném čísle, můžeme-li před podstatným jménem říci *nějaký, jeden*; to znamená, že jde o osobu či věc dosud neznámou. V množném čísle se vynechává.

A young girl is waiting for you outside. <i>Nějaká mladá dívka na tebe čeká venku.</i>	There's an orange in the fridge. <i>V lednici je jeden pomeranč.</i>
---	---

Neurčitý člen se užívá pro označení povolání či náboženství: Jane wants to become a teacher. <i>Jana se chce stát učitelkou.</i>	My mother is a Catholic. <i>Moje matka je katolička.</i>
--	---

Užívá se ve výrazech označujících jednorázový děj nebo chceme-li vyjádřit, kolikrát za určitou dobu se něco děje či k jakému množství se vztahuje:

I had to have a rest. <i>Musel jsem si odpočinout.</i>	We go to the church once a week. <i>Chodíme do toho kostela jednou týdně.</i>
I'll have a shower first. <i>Nejdříve se osprchuji.</i>	These apples are thirty crowns a kilo. <i>Tato jablka stojí třicet korun kilo.</i>

Neurčitý člen se užívá, když podstatné jméno zastupuje celý svůj druh či v některých ustálených vazbách:

A computer is necessary for everybody nowadays. <i>Počítač je dnes pro každého nezbytný.</i>	
I'm in a hurry. <i>Pospíchám.</i>	Have a good time. <i>Mějte se hezky.</i>
What a pity! <i>Jaká škoda!</i>	

Určitý člen se užívá u podstatných jmen počítatelných v jednotném i množném čísle a u nepočítatelných podstatných jmen, můžeme-li před podstatným jménem říci *ten, ta, to, ti, ty, ta*. Vyjadřuje osobu či věc určitou, která již byla zmíněna. Má stejný tvar v jednotném i množném čísle.

Příklad:

There's an apple on the plate.
Na talíři je jedno jablko.

The apple is big and red.
To jablko je velké a červené.

Určitý člen vyjadřuje věci ojedinělé, nemající alternativu, a ptáme-li se na něco jedinečného:
the Sun *Slunce*, the Earth *Země*, the Moon *Měsíc*, the sky *nebe*
What is the date today? What's the time now?
Kolikátého je dnes? *Kolik je teď hodin?*
What's the capital of the USA?
Jaké je hlavní město USA?

Určitý člen užíváme u hudebních nástrojů, politických funkcí, před řadovou číslovkou a superlativem, názvy světových stran, rodin, národností, skupin, kulturních institucí a názvy států mající více slov:

the guitar *kytara*, the piano *klavír*
the Prime Minister *ministerský předseda*
the second *druhý*, the third *třetí*
the most attractive girl *nejpřitažlivější dívka*
the west and the east *západ a východ*
the Novaks and the Browns *Novákovi a Brownovi*
the Czechs and the Slovaks *Češi a Slováci*
the old and the poor *staří a chudí*
the National Theatre *Národní divadlo*, the National Museum *Národní muzeum*
the Tesco (*specifický obchod Tesco*), the Alpha Cinema *kino Alfa*
the Czech Republic *Česká republika*, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland *Spojené království Velké Británie a Severního Irska*

Určitý člen se užívá pro názvy pohoří, řek, moří, oceánů a souostroví:

the Alps *Alpy*, the High Tatras *Vysoké Tatry*
the River Nile *řeka Nil*, the Black Sea *Černé moře*, the Atlantic Ocean *Atlantský oceán*
the Bahamas *Bahamy*, the Canaries *Kanárské ostrovy*

Užívá se u názvů novin či časopisů:

the Times, the Newsweek

Užíváme ho, mluvíme-li o určité budově nějaké instituce či v ustálených vazbách:

He is in the hospital. *Je v té budově nemocnice. (nemusí být jako pacient)* ale

He is in hospital. *Je v nemocnici. (jako pacient)*

They are in the prison. *Jsou v té věznici. (nemusí být jako vězni)*

They are in prison. *Jsou ve vězení. (jako vězni)*

the day after tomorrow *pozítrí*

on the one hand *na jedné straně*

to tell the truth *abych řekla pravdu*

Člen se nepoužívá u názvů dnů v týdnu, měsíců v roce a ročních období:

I go to the language school on Tuesday. We usually take our holiday in July.

*V úterý chodím do jazykové školy.
We go to the mountains in winter.
Na hory jezdíme v zimě.*

Obyčejně si bereme dovolenou v červenci.

Neužívá se též u měst, křestních jmen, názvů svátků, jídel, sportů, jazyků nebo následuje-li za podstatným jménem určitá číslovka:

She comes from Prague. Her name is Julia. Do you love Christmas?

Ona pochází z Prahy. Jmenuje se Julie. Máte ráda Vánoce?

I always have breakfast at home.

Do you enjoy playing tennis?

Vždy snídám doma.

Baví vás hrát tenis?

I teach Czech and English.

Go to Exit 3.

Vyučuji češtinu a angličtinu.

Jděte k východu číslo tři.

Neužívá se také před názvy ulic, náměstí, parků, hor, jezer, světadílů a institucí, jednoslovních názvů států či v ustálených vazbách:

I live in Garden Street.

Where's Hyde Park?

Bydlím v Zahradní ulici.

Kde je Hyde Park?

Mount Everest *Mount Everest*, Wenceslas Square *Václavské náměstí*, Lake Victoria *jezero Victoria*

George went to Africa.

She's now in hospital. (as a patient)

Jiří jel do Afriky.

Je teď v nemocnici. (jako pacientka)

They aren't at school today.

I'd like to live in Italy.

Dnes nejsou ve škole.

Chtěla bych žít v Itálii.

We're going home.

She fell for him at first sight.

Jdeme domů.

Zalíbil se jí na první pohled.

Do you go to work by bus?

The cottage was for sale.

Jezdíte do práce autobusem?

Ta chata byla na prodej.

I'd like to meet him face to face.

You'll tell me everything at dinner.

Rád bych se s ním setkal osobně.

Povíte mi všechno při večeři.

■■■

Cvičení / Exercises:

1.1 Doplněte do vět následující podstatná jména a užíjte neurčitý člen, kde je to nutné.

sugar food experience tea time coffee jacket question magazine

1. It's rather cold today. You should put on
2. Have you gotfor me now?
3. I like readingin the evening.
4. What would you like:or.....?
5. Don't putinto my cup.
6. I've gotin this branch.
7. May I ask you?
8. Do you buy.....every day?

1.2 Doplněte do vět člen neurčitý či určitý, nebo nechte podstatné jméno bez členu.

1. What would you like:apple ororange?
2. Mary says she'd like to work asair hostess.
3. I want to haveshower first.
4. How many timesweek do you go jogging?
5. These oranges are thirty crownskilo.
6. "What isdate today?" "It'stwentieth of January."
7. Is your friend fromEngland or fromUSA?
8. Does Jim playguitar orpiano?
9. "Paul's mum is now inhospital." "Is she? I hope it's nothing serious."
10. "Where do you usually spendChristmas?" "We usually stay athome."
11. I live insouth of Prague in.....Garden Street and work inWenceslas Square.
12. Go towardsExit 2.
13. Do you like betterfootball orice hockey?
14. I never havebreakfast at home. I'm always inhurry in the morning.

1.3 Převeďte tyto výrazy do množného čísla.

1. a young man
2. their child
3. a loaf of bread
4. a half
5. a devoted wife
6. a glass of wine
7. the old church
8. the big box
9. the lovely baby
10. the expensive toy
11. a summer dress
12. the clever boy
13. an interesting story
14. a sharp knife

1.4 Přeložte do angličtiny.

1. Byt Novákových je v 1. poschodí.
2. Potřebuji teď desetiminutovou přestávku.
3. Kde jsou ty čerstvé ryby?
4. Zelenina je na stole v kuchyni a drůbež je v lednici.
5. To zboží je výborné kvality.
6. Potřebuji si zabalit dvoje džíny, dvoje šortky, tři trička a dva svetry.
7. Mám pro vás dvě důležité informace.
8. Je ta zpráva dobrá, nebo špatná?
9. Máte dvoje nůžky?
10. Kamarádi mého syna jsou někdy poněkud hluční.
11. Náš syn jede v létě do Skotska. Mladí lidé by měli navštěvovat cizí země.
12. Honzův bratr je ve vězení za krádež.
13. Šla do té nemocnice navštívit svou tetu. Ona je v nemocnici už dva týdny.
14. Narodila jste se v lednu, nebo v únoru?

Klíč ke cvičením / Key to exercises:

1.1

1. a jacket
2. time
3. a magazine
4. tea; coffee
5. sugar
6. some experience
7. a question
8. food

1.3

1. young men
2. their children
3. loaves of bread
4. halves
5. devoted wives
6. glasses of wine
7. the old churches
8. the big boxes
9. the lovely babies
10. the expensive toys
11. summer dresses
12. the clever boys
13. interesting stories
14. sharp knives

1.2

1. an apple; an orange
2. an air hostess
3. a shower
4. a week
5. a kilo
6. the date; the twentieth
7. England; the USA
8. the guitar; the piano
9. in hospital
10. Christmas; at home
11. the south; Garden Street; Wenceslas Square
12. Exit 2
13. football; ice hockey
14. breakfast; a hurry

1.4

1. The Novaks' flat is on the first floor.
2. I need ten minutes' break now.
3. Where are the fresh fish?
4. The vegetables are on the kitchen table and the poultry are in the refrigerator.
5. The goods are of excellent quality.
6. I need to pack two pairs of jeans, two pairs of shorts, three T-shirts and two sweaters.
7. I've got two pieces of important information for you.
8. Is the news good or bad?
9. Have you got two pairs of scissors?
10. My son's friends are sometimes rather noisy.
11. Our son is going to Scotland in summer. Young people should visit foreign countries.
12. Jack's brother is in prison for robbery.
13. She went to the hospital to visit her aunt. She's already been in hospital for two weeks.
14. Were you born in January or in February?